

Rembalski, Andrzej

Badania nad starożytnym hutnictwem świętokrzyskim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 28/2, 517

1983

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BADANIA NAD STAROŻYTNYM HUTNICTWEM ŚWIĘTOKRZYSKIM

W 1982 r. kontynuowane były badania nad starożytnym hutnictwem w Górach Świętokrzyskich.

W dniach od 16 do 28 VIII z inicjatywy Towarzystwa Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego, przy wsparciu finansowym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, zorganizowano studencki obóz naukowy. Brało w nim udział 10 studentów z Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. J. Kochanowskiego w Kielcach zrzeszonych w Studenckim Kole Naukowym Kultury Antycznej. Pracami obozu kierowała mgr Jolanta Socha z Instytutu Historii WSP, a nadzór naukowy sprawował wicedyrektor Muzeum Archeologicznego w Krakowie — doc. Kazimierz Bielenin.

Zadaniem uczestników obozu było przeprowadzenie inwentaryzacji stanowisk archeologicznych, dymarskich i osadniczych na terenie Bodzentyna oraz wsi sąsiadujących z tą osadą.

Badania przeprowadzone przez studentów opierały się na ustnych wywiadach dokonywanych systematycznie u wszystkich rolników zamieszkujących wsie objęte programem badawczym.

W określonych przypadkach uzyskiwanie informacji o występowaniu naczyń glinianych połączone było ze zwiadem powierzchniowym na polach wskazanych przez ich właścicieli. Badania przeprowadzono na terenie Bodzentyna i 17 wsi leżących na terenie gminy bodzentyńskiej.

Łącznie studenci przeprowadzili 1885 wywiadów, uzyskując w 681 przypadkach pozytywne informacje, w wyniku których wykonano dokumentację dla 892 stanowisk dymarskich. Uzyskano także 9 informacji o występowaniu ceramiki. Z wielu miejscowości zebrano większe okazy żużli dymarskich z przeznaczeniem do badań laboratoryjnych.

Doświadczenia zdobyte na tegorocznym obozie potwierdziły dużą przydatność podejmowania tego typu przedsięwzięć dla szybkiego i systematycznego gromadzenia dokumentacji archeologicznej dotyczącej starożytnego hutnictwa świętokrzyskiego.

Od 11 do 17 X 1982 r. w Nowej Słupi odbył się obóz naukowy zorganizowany przez Akademię Górniczo-Hutniczą im. S. Staszica w Krakowie. Również ten obóz sfinansowany był przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach.

Jego pracami kierował przewodniczący Rady Naukowej Towarzystwa Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego w Kielcach — prof. Wacław Różański.

Celem obozu, który miał charakter naukowo-doświadczalny, była kontynuacja badań zmierzających do odtworzenia technologicznego wytopu żelaza w prymitywnych piecach hutniczych — dymarkach.

Próbnym wytopów żelaza dokonano w dwóch piecach. Różniły się one od siebie wymiarami: wysokością, średnicą wewnętrzną oraz grubością ścian. Jako wsadu używano rudy hematytowej, pochodzącej z Rudek k. Nowej Słupi oraz bukowego węgla drzewnego.

W wyniku procesu wytopu uzyskano kłocę żużlowe wraz ze znajdującą się w nich gąbką żelaza. Zostały one odpowiednio zabezpieczone i przeznaczone do dalszych badań metaloznawczych.

Obydwa obozy naukowe stanowiły kolejne etapy realizacji programu badań nad starożytnym hutnictwem świętokrzyskim.